

BUITEN

3^E JAARGANG N^O. 18.

ZATERDAG 1 MEI 1909.

Foto Aug. F. W. Vogt.

ZUIDELIJKE GEVEL VAN HET HUIS GOOILUST.

INHOUD:

DE STERRENHEMEL IN MEI, DOOR A. A. N.	BLZ. 206
WAARTOE DE BERKEN DIENEN, DOOR G.	206
SPORTTERREIN IN DEN HAAG	206
VARIA.	BLZ. 207 EN 214
GOOILUST, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 205 EN 208—211
BIJ DE BROEDVOGELS IN HET BOSCH, D. J. DAALDER DZN.	210
VAREN MET DRIJFZAKKEN, DOOR W. H. COOL, GEÏLL. BLZ. 212	
ZOO ECHT „BUI TEN”, DOOR J. C. S.	212
OPDRACHT BIJ DE NAGELATEN VERZEN V. J. WINKLER PRINS	214
DENEKAMP EN OMGEVING, DOOR F. F. BINS, GEÏLL. (SLOT)	215

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Bij iedere rubriek wordt gelegenheid voor correspondentie opengesteld en gelieve men vragen aan de Redactie te richten.

Gratis foto's zullen gaarne ter beoordeling ontvangen worden. Te adreſseeren aan de Redactie of aan de Uitgevers. De inzender verzuiſme vooral niet duidelijk zijn naam en adres te vermelden; ook achter op de foto's.

Van tijd tot tijd zullen prijsvragen voor de beste foto's op een of ander gebied worden uitgeschreven.

De Uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van een annonce, een aanvrage of een bestelling aan een adverteeraer doet.

Het auteursrecht voor den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de Wet van 28 Juni 1881, Stbl. No. 214.

DE STERRENHEMEL IN MEI.

HET volgende overzicht geeft den stand der *Sterrenbeelden* in den vóóravond (omstreeks 9 uur):

Zenith: Groote Beer, Boötes, Draak, Jachthonden;

Noorden: Andromeda, kleine Beer, Cassiopeia, Cepheus, Giraffe, Hagedis, Perseus;

Oosten: Arend, Draak, Hercules, Lier, Ophiuchus, Pijl, Vos, Zwaan; Zuidoosten: Kroon;

Zuiden: Beker, Hoofdhaar van Berenice, Maagd, Raaf, Schorpioen, Slang, Waterslang, Weegschaal;

Zuidwesten: Leeuw, Sextant;

Westen: Kleine Hond, Kreeft, Leeuw, Lynx, Tweelingen;

Noordwesten: Wagenman.

De *Melkweg* is in den vóóravond slechts zichtbaar. *Zodiakallicht* en *Gegenschein* kunnen niet worden waargenomen. Evenmin de minima der veranderlijke ster *Algol* (= β Persei), daar het sterrenbeeld Perseus te laag staat. Er zijn vallende sterren in de eerste dagen van Mei te verwachten, die naar hun straalpunt in den Waterman *Aquariden* heeten; ze kunnen alleen in den nacht aan den Oosthemel worden waargenomen.

De *tijdsvereffening* bereikt half Mei een minimum van -3^m ; de heele maand is de zonnewijzer een paar minuten bij het horloge voor.

Mercurius kan half Mei waarschijnlijk vrij gemakkelijk als avondster in de schemering aan den Westelijken horizon gevonden worden; den 20^{en} bedraagt de Oostelijke elongatie 22° . Het beste middel om de planeet even na Zonsondergang te vinden, lijkt mij, met een binocle den boog tusschen de Zon — welker plaats onder den horizon ook na het vallen van den avond door middel van het schemeringssegment nog wel te schatten is — en de heldere planeet Jupiter af te zoeken.

Venus is niet waarneembaar.

Mars zal zich nu langzamerhand uit de morgenschemering losmaken. Uit het lijstje, dat ik in N°. 14 mededeelde, kan men zien, dat de planeet half Mei voor drie uur al goed te zien is, tegen het einde der maand zelfs reeds even na twee uur.

Jupiter, verreweg de helderste ster aan den hemel, blijft den heelen vóóravond onder zeer gunstige omstandigheden waarneembaar; de planeet is den eersten Mei stationair, vlak bij ϵ Leonis, en begint vervolgens haar rechtlopende beweging in de richting van β en γ Virginis. Men lette op de steeds belangwekkende constellatie der wachters, in het bijzonder den 18^{en} en den 26^{en} Mei; op laatstgenoemden datum staan 's avonds de vier satellieten alle ten Westen, — d. i. een omkeerenden kijker links — van de planeet bijeen.

Saturnus is niet waarneembaar.

A. A. N.

WAARTOE DE BERKEN DIENEN.

EEN der jongensliefhebberijen in ons boschrijke geboorteland was het maken van berkenwijn. In het voorjaar, tegen dat de berken de heldergroene frommelblaadjes der knoppen begonnen te ontplooiën en de boomen vol waren met overvloed van sappen, bogen we een berken-

stammetje naar den grond en bonden dat vast aan omringende stammen. Daarna sneden we een toptak af en voerden dan het topeinde van den stam met de bloedende snijwond in een fleschje, dat we in den grond groeven.

Dagen lang drupte dan het berkensap neer in ons fleschje, dat we later gevuld weghaalden, zonder verder ook maar naar den geplunderden berk om te kijken. Zulk een tak bleef natuurlijk sterk achter in ontwikkeling; kwam er door het neerbuigen nog wortelontwrichting bij, dan wees verder in den zomer een stam met verwijnende, dorgele blaren midden in een groen berkenboschje de plek, waar wij, kannibalen, berkenwijn hadden getapt.

Wij gingen het bitterzoet smakende sap in gekurkte fleschjes begraven om het te laten gisten en dronken daarna het vlokke, troebele drankje met fijnproevers-gebaar — heerlijke berkenwijn! — hoe afschuwelijk het verzuurde vocht dan ook smaakte!

Toch was onze handelwijze het overblijfsel van een vroeger wellicht beter toegepaste en meer gebruikelijke manier om deugdelijken berkenwijn te verkrijgen. Waar de berk veel voorkomt, zooals in Noorwegen, Polen en Rusland, geldt bij landlieden, zoo wel als bij Canadeesche Indianen het vervaardigen van berkenwijn als een telkenjare weder beoefend bedrijf. De Russische Oostzee-provincies bereiden dien op de volgende wijze. Het berkensap wordt n.l. onder toevoeging van suiker en gist in gesloten vaten gehouden tot de hoofdgisting is afgelopen, daarna in flesschen opgekurkt bewaard, waarbij de nagisting het sap verder omzet in een mousseerenden drank, de aldaar bekende berkenwijn. Volgens overleveringen komt van den saprijken berkenboom ook het aangewezen hout voor de vervaardiging van kranen, welke sneller dan die van eenige andere houtsoort het vat zouden doen leegloopen. De geschiktheid om afgetapt te worden, is door den volksgeest klaarblijkelijk verwisseld met die om af te tappen. Het is bepaald wel een gevolg van de vele, nuttige doeleinden, waartoe de berkenboom en zijn producten zich leent, dat de boomcultus der kustbewoners van de Oostzee vooral goede geesten in dezen boom laat huizen. Zoo heeft Estland een boomgeest, die zich bij onweer onder de wortelen van den berk verschuilt en den mensch steeds hulpvaardig gezind is; Rusland kent een weldoend woudspook, dat verschijnt als men een aantal jonge berken afhouwt, ze met den top naar binnen in een kring legt, en in dien toovercirkel staand den boschgeest als „Djeduschka“ of „grootvadertje“ aanroept.

Het Russische spreekwoord leert, volgens de Gubernatis, dat de berk vier goede dingen doet: hij geeft licht aan de wereld, verdooft het geschreeuw, geneest de zieken en zuivert het lichaam. Wijzen de eerste twee deugden op de diensten bij het vervaardigen van toortsen en een smeersel voor de piepende wagenassen, de geneeskracht van berkensap en berkenwijn schijnt zeer twijfelachtig; althans onze pharmacopea maken er geen melding van. Het geloof aan de geneeskracht evenwel schijnt algemeen verspreid te zijn en ook thans nog weer vinden Duitsche haarwateren en andere preparaten als bereid met „birkenwasser“, of birchwater“, of „à la sève de bouleau“ ook op groote schaal in het buitenland hun weg.

Dat verder lichaamszuivering verkregen wordt door in 't Russische bad den bader tot transpireeren te brengen door hem een kleine geeseling met de fijne, scherpe takjes van berkenrijzen toe te dienen, is zeer aannemelijk. Ook daarvan vertelt Selma Lagerlöf in dat mooie Zweedsche verhaal „de Kerstvrede“, waarin Ingmar Ingmarsen, de oude boer, zelf naar het berkenboschje gaat om stevige geeselsroeden te snijden, opdat duchtig de hand gehouden zal worden aan 't aloude gebruik, dat vóór Kerstmis ieder zich in de badkamer der hoeve baden zou en aflossen met berkentwijgen van een jaar oud.

G.

SPORTTERREIN IN DEN HAAG.

DIT jaar zal het de laatste maal wezen, dat op het prachtige ruime terrein op Zorgvliet, aan de Stadhouderslaan gelegen, het concours hippique gehouden zal worden. Wie in den lande, en ook buiten onze landpalen, die zich voor de edele paardensport interesseert, hetzij als bewonderaar van de vele fraaie dieren, die in den ring worden voorgevoerd, hetzij als liefhebber van de concoursen zelf, of als fijnproever van de weelde, die in damestoiletten gedurende de week van het Concours wordt ten toon gespreid, weet niet mee te praten van het kleurige en fleurige beeld, dat daar te genieten valt, wanneer het vroolijke zonnetje, gelijk nog steeds geschiedde, alles in gloed zet, de vele uniformen, vooral van de Belgen en Franschen, doet schitteren in het goud en schelle kleuren werpt op de dichte rijen toeschouwers in de tribunes en langs de baan?

Reeds van het eerste jaar af, dat het Concours hippique op Zorgvliet gehouden werd, bleek de onderneming een succes te zijn, ideëel zoowel als materieel. En natuurlijk heeft men, nu dit ideale terrein, aan een breeden boulevard gelegen, met ruime aanrit voor de equipages en automobielen, mooi afgesloten toch van den openbaren weg, aan drie zijden omzoomd door hoogopgaand geboomte, halverwege tusschen Den Haag en Scheveningen, niet meer beschikbaar zal zijn na den zomer van 1909, aard der zaak zeer beperkt is. Den Haag wordt nog wel aan deze zijde begrensd door mooie, vlakke terreinen, die voor geld en goede woorden in uitstekenden staat zouden zijn te brengen voor de zware eischen, welke men stellen moet, wat den grond

betreft voor de paarden — maar had men het oog laten vallen op een stuk grond, dat met goed veerkrachtig gras begroeid, toch te ver van de bebouwde kom van de Residentie en van de badplaats Scheveningen was gelegen, dan moest die keuze worden opgegeven om de alles-overheerschende bezwaren voor dergelijk beginnen uit de laatste twee aantekeningen voortvloeiende.

Zoo zijn de heeren lang aan het wandelen en zoeken geweest. Aanvankelijk had men het oog op terreinen achter het Oranjestad hotel in Scheveningen gelegen, maar dit werd prijs gegeven, niet omdat het voor den stroom van bezoekers te ver uit de buurt zou liggen in de zomermaanden, maar omdat men grootscher en meer omvattende plannen koesterde, dan alleen het jaarlijksche Concours hippique, dat slechts een week in beslag neemt.

Nu is dan toch eindelijk de definitieve keuze gedaan en men heeft zeer groote waarschijnlijkheid, dat men de beschikking zal krijgen over een prachtige uitgestrektheid duingrond, dat voor een niet fabelachtigen prijs in uitmuntenden staat is te brengen. Het ligt wel eenigszins uit den koers en meer afgelegen dan Zorgvliet, maar men wist dat dit park onherroepelijk gesloten zal worden. De keuze dan is gevallen op de vrij vlakke duinstreek aan de Loosduinsche zijde van het Ververschingskanaal, juist in het verlengde van het Stadhoudersplein, op „Houtrust”.

Met den aanvang van den zomer wordt voor het publiek verkeer open gesteld de monumentale brug, die met bekwaam spoed slechts even voorbij de eerste sluis, in de as van het Stadhoudersplein over het Ververschingskanaal is gebouwd. Het is een mooi stuk werk, dat de gemeente daar geleverd heeft. De brug is breed en imposant van bouw, maar eenvoudig van constructie; ze ligt vlak bij de halten van de stoomtram van het Hollandsche Spoorstation naar Scheveningen en van lijn 10 van de elektrische tram, die vanuit het hartje van de stad eveneens naar Scheveningen voert. Voegt men daarbij de groote waarschijnlijkheid, dat binnen niet te langen tijd de zoo juist genoemde stoomtram in een tram met elektrische tractie zal worden omgebouwd en dat reeds, met vrij groote kans op welslagen, onderhandelingen werden aangeknoopt met de directie van de Haagsche Tramweg Maatschappij ter verkrijging van een nieuwe elektrische tramlijn naar en langs het terrein, — dan zal men moeten toegeven, dat het 10 Hectaren groote terrein niet als „achteraf” is te beschouwen, en de heeren van het comité een bepaalde trouvaille hebben gedaan. Welke zijn nu de grootsche plannen?

Het terrein is eigendom van de gemeente en kan voor een reeks van jaren tegen een aannemelijken canon in erfpacht worden verkregen. De gemeente zal, zoo hoorden wij, den aanleg van het Stadhoudersplein aan gene zijde van de nieuwe brug over het Ververschingskanaal op precies dezelfde wijze voortzetten, d.w.z. aan weerszijden van de smalle Beek een breed grasveld met plantsoen met breede boulevards, waarlangs dan mettertijd wel woonhuizen zullen gebouwd worden.

Het terrein zelf is nu nog niet volkomen gelijk, kent heuvels en kloven, maar is bedekt met het veerkrachtige, sterke duingras, terwijl de zwaarste regenbuien — de voetbalvelden van Houdt Braef Stant en van Quick kunnen het getuigen — slechts kort de onaangename gevolgen van het gevallen water doen gevoelen; het is merkwaardig, hoe snel en volkomen het regenwater in dien bodem wegzinkt.

De hoofdtoegang tot het terrein zal bevatten een breeden ingang, en afzonderlijken uitgang voor paarden, rijtuigen en automobielen, voorts verschillende in- en uitgangen voor personen, alle van ruime afmetingen; vaste tribunes voor een groot aantal toeschouwers, een groot restaurant, winkels, kleed- en douche-kamers; natuurlijk worden er ook stallen en verdere gebouwen opgesteld.

Men ziet, dat hier grootsche plannen gekoesterd worden, maar naar den opzet te oordeelen, is succes zeker.

Wij zullen dus in Den Haag krijgen een enig terrein, zooals nog niet in ons land bestaat, waar gelegenheid wordt geboden voor alle mogelijke takken van sport, waarbij niet het water een eerste vereischte is, tenzij misschien nog gedacht wordt over zwemen roeiwedstrijden in het vlakbij gelegen Ververschingskanaal.

Wij zijn nog niet aan het einde van de opsomming der plannen, die nu bijna definitief hun beslag hebben gekregen. Er zal worden gemaakt een groote ring voor het houden van wedstrijden, afzonderlijke oefenterreinen voor voetbal, lawntennis en cricket, en zoo mogelijk een wielersbaan. Tevens zal getracht worden een gedeelte van het terrein geschikt te maken voor polo, een spel, dat in ons land nog geheel onbekend is, maar dat in andere landen steeds duizenden toeschouwers trekt. Bovendien leent het terrein zich uitnemend voor openlucht-tentoonstellingen en is het met de aangrenzende weilanden als het ware aangewezen voor de eerste groote Landbouw-tentoonstelling, die door de nieuw opgerichte „Koninklijke Nederlandsche Landbouwvereniging” in 1911 of 1912 zal gehouden worden.

De te bouwen stallen zullen zoo zijn ingericht, dat de schotten makkelijk kunnen worden weggenomen, zoodat ze uitnemend geschikt zijn te maken voor vruchten-tentoonstellingen en veilingen, waaraan voor het Westland groote behoefte bestaat, als ook voor tentoonstellingen van pluimvee, konijnen, honden, enz. Ook voor proeven en wedstrijden met bestuurbare ballons en vliegtoestellen is dit terrein bij uitstek bruikbaar.

Opgericht staat te worden een naamlooze vennootschap, die den naam zal dragen van „Maatschappij tot Exploitatie van het Sportterrein Houtrust”, met een kapitaal van een ton, wat

nu reeds bijna geheel is geplaatst. Uitgegeven worden aandelen groot f 500 in de vennootschap, terwijl elk aandeel op naam gesteld, recht geeft op een doorlopend persoonlijk bewijs van vrijen toegang tot alle concoursen, feesten en tentoonstellingen, welke op het sportterrein zullen worden gegeven, met vaste zitplaats op de tribune.

Nu reeds bestaat het uitzicht, dat de noodige jaarlijksche uitgaven gedekt zullen kunnen worden door de ontvangsten, te verkrijgen uit de pachtcontracten, die met de Vereeniging tot Bevordering der Paardenfokkerij in Nederland, die de jaarlijksche Concours Hippiques geeft, en met eenige groote, bekende sportverenigingen gesloten kunnen worden en voorts uit de verhuring van het restaurant, reclame op het terrein, enz.

De begroting der jaarlijksche ontvangsten en uitgaven sluit op een bedrag van f 20.000, met een saldo van f 6400, waardoor aan de aandeelhouders, behoudens aandeel in de overwinst, 3 pct. zal kunnen worden uitgekeerd.

Het bestuur ten slotte, bestaat uit de commissarissen Jhr. V. Boreel, kamerheer van H.M. de Koningin; E. Deen, lid van den gemeenteraad; Jhr. W. F. A. van Pestel, notaris; Mr. J. A. Philipse, onder-directeur van de Nationale Bank; K. D. Punt, kolonel der artillerie; E. L. C. Schiff, werktuigkundig ingenieur; Mr. H. Visser, particulier en uit den directie Abr. van Hoboken van Hoedekenskerke — allen te 's Gravenhage.

V A R I A.

MEI. Vogels. In Maart en April zijn reeds verreweg de meeste trekvogels uit 't Zuiden aangekomen. Wanneer niet reeds in 't laatst van April gekomen, dan komen nu nog: wiewaai, oeverzwaluw, nachtzwaluw of geitenmelker en tortelduif. Niet vóór Mei komen: kwartel en kwartelkoning, spriet of griet.

Zoowel de aangekomen trekvogels als de stand- en zwerfvogels zijn bezig nesten te bouwen. Havik broedt. Het eerste broedsel der musschen vliegt uit. Leeuwriken paren. Het gezang der mannelijke zangvogels vervult de lucht.

Bescherm alle vogels, waarvan gij niet zeker weet, dat ze u schade veroorzaken, en haalt hunne nestjes niet uit!

Van 1 Mei af mogen geene eieren van waterwild en van kieviten meer worden opgeraapt; en kievitseieren mogen na 5 Mei niet meer verkocht, te koop uitgesteld of vervoerd worden.

Insekten. Kevers. Meikever vliegt, in 't eind van deze maand ook reeds het rozenkevertje. Op koolzaad het glanskevertje (*Meligethes aeneus*) en de snuittorren van 't geslacht *Phyllobius* op loof- en ooftboomen; larven van den appelbloesemkever in de appel- en perebloesems; de groote en de rood- en witbonte dennensnuit (Hylobius abietis en *Pissodes notatus*) beschadigen de dennenboomen; de dennenscheerder heeft de moedergangen onder de schors van geveld of ziekelijke dennenstammen gegraven, en zijn larven ontwikkelen zich daar. Het elzenhaantje skeleteert de elzenbladeren; het wilgenhaantje vreet nu, zijn larven later, de wilgenbladeren af.

Vlinders. De vlinder der „appelwormen” (*Carpocapsa pomonana*) komt in 't laatst van deze maand te voorschijn en bezoekt de appelboomen; de koornmot vliegt, evenals de kleermot en de tapijtmot. Rupsen van de groote aurelia op wilgen en ooftboomen. Processierups vooral op eiken. Ringelrups vooral op ooftboomen en eiken. Rupsen van den plakker, den bastaardsatijnvlinder en den donsvlinder, zoowel op loofhout als op ooftboomen. Gestreepte dennenrups vertoont zich. Rups van den wintervlinder gaat voort met hare vernielingen.

Middelen tegen schadelijk gedierte. In boomgaarden en tuinen moet men de boomen schudden, evenals in April. De ringelrupsen kan men nu in hare nesten gemakkelijk vinden en doden. Aalbessen- en kruisbessenstruiken kloppen men, om de bastaardrupsen er uit te verwijderen.

Op 't veld behandel men 't koolzaad als in April. Men lette er op, of op de veldboonen zich ook bladluizen beginnen te vertoonen. Zoo ja, dan beroofd men deze van hare toppen, die anders weldra met geheele rissen bladluizen zouden zijn bedekt.

In jonge dennenbosschen, die van de groote dennensnuit veel te lijden hebben, legge men bundels versch dennenrijs neer, die elken morgen moeten worden uitgeschud, om de daarin weggekropen torren te verzamelen. In 4—16jarige dennenbosschen breke men de door de dennenknoprupen (*Retinia turionana*) bewoonde knoppen uit; deze vallen duidelijk in 't oog doordat zij zich niet verlengen. Op den korenzolder moet men, als men er geene korenmotten heeft, luiken en ramen gesloten houden. Vindt men ze er wel, dan moet men hen zooveel mogelijk doden, en het graan zoo vaak mogelijk keeren.

De bijenhouder moet in deze maand de poppen der waschmotten, welke zich in de nabijheid der korven bevinden, doden.

Planten. Appelboom, mispel en kweeper bloeien. Hagedoorn iets later, wel eene maand na sleedoorn. Eik, plataan en walnoot komen in 't blad. Acacia, esch, eik, walnoot, paardekastanje, brem, boerenjasmijn, syring, heggerank, kamperdoelie, lijsterbes en sneeuwbal of Geldersche roos bloeien. 't Koolzaad staat in vollen bloei. Van de onkruiden en wilde planten bloeien nu o.a. scherpe kruipende en knoldragende boterbloem, smeewortel, zilverschoon, kleefkruid, lelietje der dalen. Rogge schiet aren. Men bespuit de appel- en perenboomen voor den tweeden keer met Bouillie Bordelaise, als de vruchtjes zoo groot zijn als een erwt. (Tegen Schurft of *Fusicladium*).

Foto Aug. F. W. Vogt.

BIJ DE OUDE WATERPARTIJ.

GOOILUST.

(Vervolg).

DE vogelwereld is op Gooilust zéér talrijk vertegenwoordigd. Wij geven hiervan eenige soorten, welgeslaagde photo's. De grootste vogels zijn de Australische Casuarissen of Emeu's, waarvan wij een viertal op een stukje grasland vereenigd zien. Deze soort plant zich regelmatig voort op Gooilust. De prachtige, groene eieren worden gewoonlijk in Januari gelegd en dan meestal in het weiland. Daar de vorst de eieren zou bederven, worden zij in de stal, die zich in het weiland bevindt, op een hoop stroo bijeen gelegd en worden de vogels dan bij die eieren opgesloten. Na eenige aarzeling besluit het wijfje dan zich met deze inrichting tevreden te stellen en zij gaat door met leggen. Na eenige dagen plaatst zich dan het mannetje, dat de eieren moet uitbroeden, op het nest en het broeden neemt een aanvang. Dit is een langdurig werk, want 64 dagen zijn noodig om de kuikens te voor- schijn te brengen. Gedurende het broeden eet de broedende vogel bijna niet. De jongen zijn mooi zwart en wit gevlekt en gestreept en in een jaar volwassen. Beide ouders zorgen voor de jongen.

De Amerikaanse struisvogel of Nandoe is een bestendige bewoner van Gooilust, die zich daar bijna elk jaar vermenigvuldigt. Evenals bij de Emeu broedt ook hier het mannetje de eieren uit, maar het wijfje bemoeit zich niet met de opvoeding der jongen.

De eieren zijn fraai botergeel van kleur, wanneer zij pas gelegd zijn. Later door het bebroeden verkleuren zij tot een vuil geelachtig wit. De jongen zijn bruin en witachtig geel gestreept. De gewone Nandoe bewoont voornamelijk de grasvlakten of pampa's van Argentinië. Af en toe komt hij voor in een witte variëteit. Een dergelijk exemplaar zien wij op de afbeelding tusschen twee gewoon gekleurde exemplaren om hunnen eigenaar geschaard, druk bezig om brood te bedelen. Deze vogels blijven op Gooilust winter en zomer buiten.

Zéér uitgebreid is de verzameling watervogels en van de ganssoorten zijn bijna alle merkwaardige of fraaie soorten vertegenwoordigd. Wij geven hierbij een afbeelding van een makke Sandwich-eiland-gans, die zich blijkbaar geheel thuis gevoelt op de knie van haar meester. De Sandwich-gans komt alléén voor op de eilanden, wier naam zij draagt en dan nog maar op een

gedeelte van het hoofd-eiland Honolulu. Zij wordt zeer mak en plant zich op Gooilust geregeld voort.

Van de andere zeldzame soorten willen wij nog noemen de fraaie grijskopgansjes uit Z.-Amerika, de roodkopgansjes uit dit zelfde werelddeel, een roodhalsgans uit Siberië, de Orinoca-ganzen uit Noordelijk Z.-Amerika, waarvan het mannetje de gewoonte heeft gedurende den paartijd het lichaam af en toe rechtop, bijna achterover, te dragen, de vleugels daarbij uithoudende, zoodat de metaalglanzige met wit gevlekte vleugelvederen zichtbaar worden.

Op twee der hierbij gevoegde afbeeldingen ziet men nog een viertal flamingo's in een vijvertje, met een achtergrond van bamboeriet.

De Japansche bamboe bereikt op Gooilust een hoogte van + 5 Meter en schijnt zich in het Nederlandsche klimaat goed te kunnen schikken.

Nu is ter beschrijving aan de beurt het eigenlijke park en de uitheemsche planten. Wien zou een bespreking daarvan beter toevertrouwd zijn, dan onzen medewerker, de heer E. Th. Witte. Zijn artikel laten wij hierbij dan ook onmiddellijk aansluiten.

Nog steeds geldt het Gooi als een der mooiste en liefelijkste streken van ons land, nog steeds trekt het jaarlijks duizenden bezoekers, die er volop genieten van al het natuurschoon, dat daar te bewonderen valt.

En toch, hoe weinig zien al diegenen, die er ieder jaar heentrekken, van hetgeen er te genieten is, hoe veel plekken zijn er niet, waar zij nooit komen, en nooit kunnen komen, omdat zij particulier bezit zijn en de eigenaars, in veel gevallen zeer terecht, weigeren hun plaatsen voor ieder toegankelijk te stellen. Was het publiek wat minder onhebbelijk, wist het de eigendommen van anderen beter te eerbiedigen en vooral, maakte het de plaatsen, waar het wordt toegelaten, niet tot vuilnisbakken, waar het alles, wat het kwijt wil zijn, maar neer gooit, dan zeer zeker zouden er heel wat plekjes te bezoeken en te bewonderen zijn, die thans zooals Gooilust onherroepelijk blijven afgesloten.

In het Gooi zijn nog tal van buitenplaatsen, die ieder voor zich een bezoek overwaard zijn en waarvan het jammer is, dat

betrekkelijk zoo weinigen er van genieten, hoewel erkend moet worden, dat er heel wat eigenaars zijn, die gaarne bereid worden bevonden, wanneer men er om vraagt, hun plaatsen ter bezichtiging te stellen.

Een der oudste en meest vermaarde buitenplaatsen van het Gooi is ongetwijfeld Gooilust. Vaak hadden wij het hooren noemen en roemen, en toen wij dezen zomer in de gelegenheid waren het te bezoeken, bemerkten wij al spoedig, dat hier de daad in veel opzichten den naam overtreft en dat deze buitenplaats terecht als een der meest belangrijke van ons land genoemd mag worden.

Waarom heeft dan deze plaats haar vermaardheid te danken, zal menigeneen terecht vragen. Wij aarzelen niet daarop te antwoorden: aan de buitengewone liefhebberij, die de eigenaar, de heer F. E. Blaauw, niet alleen voor dieren, doch ook voor planten heeft. Het is geen plantenliefhebber, zooals men ze gewoonlijk aantreft, iemand, die veel belang stelt in mooie bloemvakken of parterres, noch is het een planten-verzamelaar, die de zeldzaamste uitheemsche gewassen in zijn kassen bijeenbrengt, neen, het is iemand, die er van houdt de planten te zien, zooals zij zich op haar natuurlijkst voordoen, die u met genoegen het een of andere exemplaar kan toonen, dat zich ontwikkeld, zoo groot als men het nooit zag, om de eenvoudige reden, dat het nooit de vrijheid gegeven werd, die het in werkelijkheid behoeft.

Tal van half harde, min of meer zeldzame boomen en heesters vindt men hier dan ook, zoo krachtig en mooi ontwikkeld, dat ieder, die planten kent, ze met genoegen zal aanschouwen.

Gooilust is al een eeuwenoude buitenplaats en de bewijzen zijn daarvan in enkele exemplaren aanwezig. Reeds aan de breede oprijlaan kan men het zien. Wat een mooie beuken vindt men hier, wat een statige laan is dit, waarvan de zware boomstammen, die als zooveel zuilen omhoog rijzen, het fraaie bladerdak, dat zich als een reusachtige koepel welft, dragen. Speelt dan de zon door het loover, werpt het hier een licht-, daar een schaduwplek, dan levert zulk een laan een gezicht op, waar men van onder den indruk komt en waar men met een gevoel van eerbied doorheen schrijdt.

Gaan wij dan verder, tot aan het heerenhuis, dan zien wij ter zijde daarvan een der getuigen van den ouderdom van deze plaats. Maar wat voor een getuige is het? Met verwondering staart men op den machtigen Eik, die hier met zijn zwaren stam oprijst, om als het ware getuigenis af te leggen van den ouderdom van de heerenhofstede. Geheel ongeschonden is de machtige stam, die op 1 M. boven den grond een omtrek heeft van 4.50 M., dus een doorsnede van 1.5 M. Kaarsrecht en onvertakt verheft hij zich tot ongeveer 15 M. hoogte. Dan pas ontspringen zijn takken, die het bladerdak, dat het huis overschaduwet, dragen.

Wat heeft die boom al niet bijgewoond, hoeveel menschengeslachten heeft hij niet zien komen en gaan, hoe dikwijls heeft hij deze plaats niet van eigenaar zien wisselen? Eerbied gevoelt men tegenover dezen reus uit het plantenrijk.

Doch nog een andere getuige is er van den hoogen leeftijd van Gooilust. Op een verhevenheid van den bodem staat een *Abies pectinata*, een spar, die zich boven alle boomen van het buiten verheft. Als een baken is zijn kruin ver in den omtrek zichtbaar. Kaarsrecht verheft de ongeschonden stam zich eenige tientallen van meters in de lucht, dragende zijn sierlijke kroon, die in de verte de gasten toewuift. Wat deze boom beteekent, blijkt wel uit het feit, dat hij op een hoogte van 1 M. uit den grond nog een stamomtrek heeft van ruim 3.50 M., en daar dus bijna 1.20 M. dik is, en deze dikte behoudt hij nog verscheidene meters. Slechts zelden zagen wij een *Abies*, die deze ook maar eenigszins nabij komt. Duidelijker bewijzen voor den ouderdom van deze buitenplaats dan deze beide boomen kan men zeker niet verlangen.

Het terras, dat zich aan het huis aansluit, ligt als het ware in een nest van groen. Bijzonder mooi zijn hier de Hulsten, en vooral de Japansche Hulst met haar groote, roode bessen maakt een mooi figuur. Zeer goed doet hier ook de *Berberis stenophylla*, een kruising van *Berberis Darwinii* met *Berberis empetri-*

Foto Aug. F. W. Vogt.

GOOILUST.

DRIE MAKKE ZUID-AMERIKAANSCH STRUISVOGELS.

folia, die met haar kleine, lederachtige, donkergroene bladeren een alleraardigste muurbedekking vormt, vooral, wanneer zij kan verwilderen, zooals hier het geval is. Ook de *Kalmia latifolia* staat hier bijzonder krachtig en in het voorjaar moet deze fraaie bloemheester wel een bijzonder mooien aanblik opleveren.

Iets verder worden wij getroffen door een donker oranje kleur. Het zijn de verkleurde naalden van de *Pseudolarix Kaempferi*, waarvan hier een exemplaar staat, dat ruim 4 M. hoog is. Zoo moet men dezen Lorkeboom, wiens naalden in den zomer sappig groen zijn, gezien hebben, om hem in alle opzichten naar waarde te schatten.

Vol verbazing stonden wij eensklaps stil. Zulke exemplaren van de *Sciadopitys verticillata* hadden wij nog nooit gezien. Steeds ziet men er boompjes van niet hooger dan 1½ à 2 M., doch ieder van het zevental boomen, dat hier bijeen staat, is bijna 5 M. hoog. Tot op den grond buigen zich de takken, met de eigenaardige, breede naalden. De vorm liet niets te wenschen over, wij zouden durven zeggen, zij zijn volmaakt. Zoo moet men den Japanschen Schermden zien om te weten, wat hij beteekent.

Iets verder trok weder een groep onze aandacht. Zij bestond uit eenige Amerikaansche *Ilex glabra* (*Prinos glaber*), meer dan 2 M. hoog en 6 M. in doorsnede. Het waren alle kerngezonde exemplaren, waarvan het vreemd mag heeten, dat zij nooit bessen maken. Het zou anders een eigenaardig gezicht opleveren, deze groep getooid te zien met de vreemde, bijna zwarte bessen.

Vlak in de nabijheid van deze groep vraagt weder een andere boom onze opmerkzaamheid. Het is een *Quercus cuspidata*, een Japansche groenblijvende Eik, met bladeren, die lang gespitst, aan de bovenzijde donkergroen, aan den onderkant bruinachtig

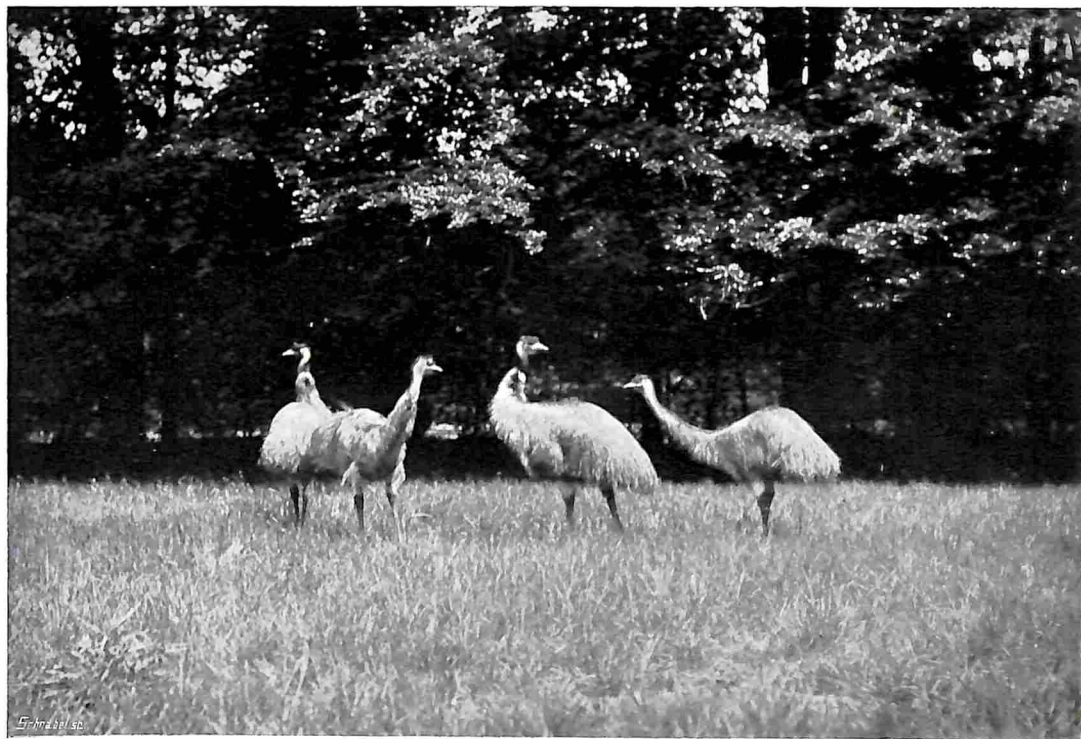

Foto Aug. F. W. Vogt.

GOOILUST.

PAAR AUSTRALISCHE EMEUS MET TWEE JONGEN.

Foto Aug. F. W. Vogt. **GOOILUST. FLAMINGO'S IN DEN VIJVER**
DER JAPANSCHEN TUIN. De achtergrond wordt gevormd door Japansche bamboe.

Foto Aug. F. W. Vogt. **GOOILUST. SIBERISCHE KRAANVOGELS**
EN DIVERSE GANZEN AAN DEN GROOTEN VIJVER.

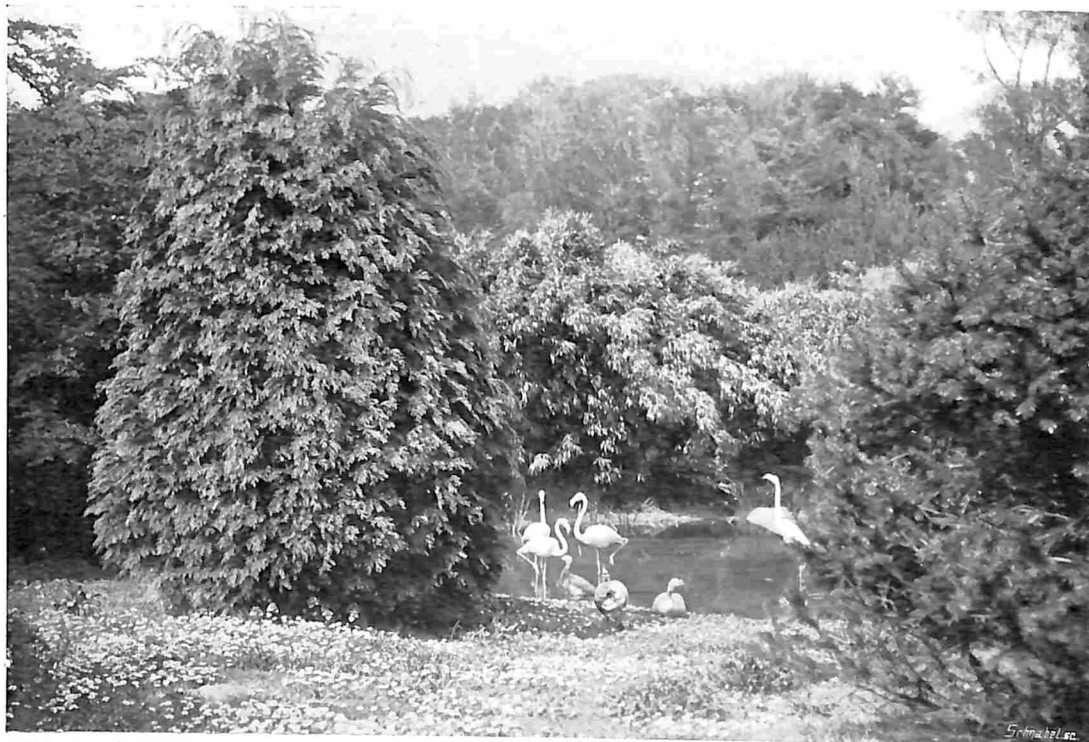

Foto Aug. F. W. Vogt. **GOOILUST.**
FLAMINGO'S, INDISCHE GANZEN EN GRIJSKOPGANS. Japansche tuin.

zijn. Ook van deze soort zal men hier te lande niet vaak een exemplaar als dit, bijna 6 M. hoog, aantreffen. Het was een bijzonder mooie boom.

Ook de *Cryptomeria's*, die hier staan, zijn buitengewoon fraai en krachtig ontwikkeld. Op meer plaatsen van ons land houdt die mooie Japansche Conifeer het buiten goed uit. Of er echter wel grotere dan hier op Gooilust worden aangetroffen, wagen wij te betwijfelen. Zooals zij hier staan, maken zij al een bijzonder mooi effect.

Op een afstand zagen wij over den vijver twee boomen, die zeker ieders aandacht waard zijn: een *Liquidambar orientalis* en een *Cunninghamia sinensis*, de eerste ruim 12, de tweede ruim 10 M. hoog. Mooi stak zoowel de een als de ander tegen de omringende Beuken af. Zoo moet men deze boomen zien, om te begrijpen, wat zij in hun vaderland beteekenen.

Ziet nu eens achter u, zeide mijn vriendelijke geleider, en mij omkeerende bemerkte ik de prachtige *Treurbeuk*, waarop men van dit punt al een zeer mooie gezicht heeft. Deze boom wordt met bijzondere voorliefde verzorgd, en hij toont nu reeds, hoewel nog jong, al de eigenschappen om een prachtig exemplaar te worden. Geenszins eenzijdig, hangen zijn takken naar alle kanten omlaag. Zoo op een afstand, tusschen oudere boomen geplaatst, maakt hij reeds een mooi effect: wat zal dat over een vijftig jaar kunnen zijn, wanneer hij doorgaat zich te ontwikkelen, zooals hij nu doet. Gelukkig is het niet noodig dezen boom in de bijzondere zorg van den eigenaar aan te bevelen.

Voortwandeland, kwamen wij bij de brug, waar wij getroffen werden door een viertal krachtige stoelen van *Bambusa Melake*, (*Arundinaria japonica*). Ook deze plant wordt hier en daar in ons land aangetroffen, doch zoo sterk als zij zich hier ontwikkeld heeft, zagen wij ze nergens. De stengels zijn niet minder dan 5.75 M. hoog en hebben aan den voet een doorsnede van bijna 2 cM. (Slot volgt).

BIJ DE BROEDVOGELS IN HET BOSCH.

WE treden binnen den tempel van ongekorven hout. 't Is er plechtig en toch niet stil, want vele vogels zingen er hunne bruilofts- en hoogtijliedertjes. De Spotvogel zorgt wel den boventoon te hebben. Tot verre buiten het bosch kan men zijn keurigen zang hooren, en met genoegen luistert men er naar. Het dier zingt zoo luide, stellig om het broedend wijfje den tijd te korten. Het nestje bevindt zich in gindschen Meidoorn, een kostelijk plaatsje, dat niet zoo spoedig door roofvogels of jongens ontdekt wordt. Hoe soliede is het gemaakt! De ronding is zoo zuiver, alsof de spotvogels er een passer bij gebruikt hebben, en stevig is het bevestigd tusschen drie takjes.

Ziet, over den rand van het nestje gluren twee glinsteroogjes uit een lichtgeel vogelkopje, die schijnen te vragen, wat de ongekende beweging daar beneden toch wel te beduiden heeft. Nog enkele malen wordt het kopje heen en weer bewogen en nu vliegt het vogelwijfje heen in een nabijstaanden vlierstruik. Onmiddellijk verstomt het nabootsend gezang van het mannetje.

Eerst nu hebben we goede gelegenheid het nestje te bezien. Hoe fijn bekleed is het geheel! En slechts weinige hulpmiddelen staan den vogel ten dienste, en we hebben ze als niet volkomen te beschouwen. Snavel, klauwtjes en borst zijn de eenige werktuigen, en vooral het borstje doet daarbij gewichtige diensten. Daarmede meet elk vezeltje en elk haartje aangedrukt worden; daarmede ook moet de zuivere ronding worden verkregen. Hoeveel aangeboren liefde toch moet er wonen in het kleine

borstje, om zooveel zwaren arbeid te verrichten voor het kinderwiegje! We hebben aan te nemen, dat dezelfde drijfveeren bij zoo'n kleinen vogel tot handelen aanzetten, als die een aanstaand moedertje het wiegje doen schikken voor den te verwachten wereldburger. En met een zeker oordeel gaat ook dit gevederde wezentje te werk, daar het als fundament grovere en steviger zelfstandigheden bezigt, dan voor de verdere voltrekking van het familie-gebouwtje. Symmetrisch sluit alles in elkaar, en wanneer het nest den goeden vorm heeft verkregen, wordt het inwendig bekleed met zachtere stoffen, die een koesterend bedje vormen voor de teere eiertjes. En hoe mooi, hoe keurig mooi zien die eieren, gewoonlijk vijf in getal, er uit. Rosekleurig van grond zijn ze, versierd met donkerroode puntige vlekken. Ja, voor verzamelingen heeft men ze gaarne, maar lang niet iedereen strekt de hand uit naar den schat van den spotvogel. En als heiligschennis moet men het ook eigenlijk beschouwen, datgene aan den kleinen vogel te ontrooven, waarvoor hij leeft, wat hij met zooveel moeite en zorg, met zoovele teedere liefde heeft saamgebracht.

Van dergelijke gevoelens vervuld, willen we heden nog enkele vogels en nesten in de groene tempelzalen bewonderen. De Heer P. L. Steenhuizen heeft ze „gekiekt”, en dankbaar maken we gebruik van de vergunning, ze voor dit doel te bezigen. 1) Van het spotvogel-nestje geven we geen plaatje, daar straks iedereen gelegenheid heeft, dit vogeltje in zijn intieme leven gade te slaan, daar het in alle boschjes en tuinen broedplaats kiest.

En nu verder het bosch in! Hoe mooi is het jonge groen en hoe heerlijk geurt het! Hoor, de Goudlijster laat zich hooren! We willen behoedzaam voortgaan, om den Wielewaal, zooals de vogel eigenlijk heet, even te zien te krijgen. Ha! daar zit hij al, en we kunnen hem zeer goed zien, zoodat zelfs het rood zijner oogen zichtbaar is. Aan decitroengele kleur kunnen we het mannetje herkennen; alleen de teugels, de bovenzijde der vleugels en de staartpennen zijn zwart. Zijn wijfje is meer geelgroen gekleurd. Het zal wel ergens verborgen zitten in het nest. We moeten het zoeken hoog boven den grond tusschen twee horizontaal loopende takken, die een vork vormen. Ja, daar zit het, maar het wijfje is er niet op. Hoe stevig is het gemaakt tusschen die takken, en hoe goed is het er om vastgeweven! Men heeft hier werkelijk aan de uitlandsche weervogels te denken, die zoo heel kunstig hunne nesten kunnen bevestigen.

Het nest van de Goudlijster is vervaardigd van mos, bladeren, boomschors en allerlei andere zelfstandigheden. Dikwijls vindt men er papiersnippers en houtkrullen tusschen. Wanneer de jonge vogeltjes uit de glanzig witte, met zwarte of roodbruine stipjes versierde, eieren gekomen zijn, worden ze nog eenigen tijd in het hooge nest gevoed, zoowel met bessen, als met insecten. Zie, alweer een nest, en nu een grooter, dat hoog in den boom zit! Ge behoeft niet te vragen, van welken vogel het is. De Vlaamsche Gaai laat gedurig zijn leelijk geschreeuw hooren. Daar zit hij, de pluimstrijker, die zoo mooi kan doen tegenover andere vogels, maar met booze bedoelingen. Want wee het arme vogeltje, dat dicht bij hem durft komen. Het wordt aangegrepen en vermoord. Meermalen pikt de booswicht zijn slachtoffer den kop open, om de hersenen als lekker beetje te gebruiken, terwijl het overige cadaver onaangeroerd gelaten wordt.

De Gaai is overigens een mooie, levendige vogel. Vooral valt hij dadelijk in het oog door zijne fraaie vleugelspiegels, die lichtblauw zijn en van zwarte dwarsbandjes voorzien. Een tweede spiegel op iederen vleugel is wit. Verder is de hoofdkleur van den vogel een fraai purperachtig grijs met zwarte lengte-vlekken op den bovenkop, de stuit is wit, de staart- en slagpennen zijn zwart, terwijl de buitenvlag van de groote slagpennen grijsachtig wit is.

Dat de Gaai geen onbekwame nestbouwer is, blijkt wel dadelijk. Het nest is vervaardigd van fijne takjes en heidekruid en geplaatst tusschen gevorkte takken. Mooi komvormig is het en gewoonlijk bevindt het zich 3 à 5 Meter boven den grond. De 5 eieren, somtijds ook vindt men er 6 of 7 in een nest, zijn licht olijfkleurig en versierd met donkere vlekjes, veel op waterverf gelijkende. Een enkele maal heeft men ook een gaaiennest gevonden in een boomholte.

We hebben lang genoeg vertoefd bij het gaaiennest en onze weg voert nu voorbij een pijnboom, waaruit we een eenigszins klagelijk geluid vernemen. 't Wordt voortgebracht door een ouden Bastaard-Nachtegal, die zijn kroost in gevaar rekent. Houd je maar kalm, beestje! We kijken maar even naar je eenvoudig pakje: roestkleurig op de bovendeelen, wat donkerder op vleugels en staart, wat grijs aan keel en krop en wat lichter op de onderdeelen.

Ook wenschen we even te zien naar je kindertjes, die te vroeg uit het nestje zijn gekropen, en nu zitten te beven op de dennennaalden. 't Is wel te wenschen voor ze, dat ze straks weer in het aardig wiegje, dat zoo zacht met den pijnboom kan heen en weer schudden, zullen terug keeren. Ze hebben het er beter, dan in de vrijheid. Daarin zullen ze zich meer verheugen, wanneer ze vluchtig geworden zijn. En zorg toch, dat je kleintjes niet gezien worden door den Gaai, die ginds met opgerichte kuifvederen pronkt, want dan zal het spoedig zijn: „pas geboren, toch verloren”. En dan hebt ge al het werk te vergeefs gedaan. Wat een mos, fijne takjes en vezeltjes hebt ge bijeen moeten zoeken, om het nest te modeleeren! En toen waren er nog tal van haartjes en pluusjes noodig voor voering, eer ge er de blauwachtig groene eieren aan toevertrouwen durfde. Aan het loteitje in het nest kunnen we de kleur nog zien. Ge kunt dit evenwel wel spoedig verwijderen, want een overgang van embryo tot kuiken zal er niet bij plaats hebben.

En als de kindertjes van den Bastaard-Nachtegal grooter geworden zijn, zullen ze met hunne ouders weer het liefst verblijven in doornstruiken, waar ze het meest veilig zijn. De naam Doornkruiper, die hem hier en daar, vooral in het Zuiden van het land, gegeven wordt, heeft hij er aan te danken.

We hebben tot heden alleen nesten gezien, die in de boomen vervaardigd zijn. Doch ook tusschen bramen en gras op den bodem is veel te vinden. Tal van eenden in verschillende soorten hebben er hare legsels, en zie eens hier, wat keurig nest tusschen het groen, en er liggen wel negen eieren in! En toch is er niet veel zorg aan zoo'n nest besteed, doch de omgeving brengt er het mooie aan. Het behoort aan den Boschfazant, die ook wel in het weiland, in klaver en koren broedt. Meermalen vindt men nesten met 10 à 15 eieren. Ze zijn bruinachtig gekleurd.

We zullen niet te lang bij dit nest vertoeven, want de Boschfazant laat zich niet gaarne storen, daar hij dan wel het nest verlaat, om er nimmer terug te keeren, wat niet getuigt van veel liefde voor het kroost, dat nog binnen den dop besloten is. Deze vogel behoorde oorspronkelijk niet in Europa thuis. Voor het

eerst heeft men hem gevonden aan de rivier Phasis bij het Kaukasische gebergte. De wetenschappelijke naam Phasianus colchicus L.) getuigt daarvan. Daar ook heeft men nog de bakermat van den Fazant te zoeken. In met hout begroeide streken in ons vaderland gevoelt de Boschfazant zich wel thuis. Bij strenge koude of veel sneeuwval heeft hij het evenwel hard te verantwoorden.

De fazant is zeer na verwant aan de hoenders, en leeft dan ook als deze: één haan bij meerdere hennen. De haan is grooter dan de wijfjes en in kleuriger pakje gestoken. Aan de leden van zijn harem schijnt het eenvoudige kleed te passen. In dien harem vertoont hij zich niet als een teeder echtgenoot, maar als iemand, die zijn liefde met geweld opdringt, terwijl hij een strijdvaardig karakter heeft tegenover andere hanen, met welke hij verwoed vecht, tot ten slotte de zwakkere partij verdreven wordt. Zijn moeite, om de liefde der hennen te winnen, levert een interessant en beminlijk beeld op.

We zouden voort kunnen gaan met het zoeken naar nesten en met het beschouwen van meerdere vogels, want er is rijkdom en verscheidenheid. Niet allen zien er evenwel veel, want er is tact en speurzin toe noodig, om de vogels in hun intieme leven te leeren kennen, terwijl een goede dosis geduld niet mag ontbreken. Doch wie deze eigenschappen bezit en dan hoog genot in het vrije natuurleven wil smaken, neme de proef. Spoedig wordt men begeesterd en men zal ontwaren, dat geen studie haalt bij die van de levende natuur. De photographie is daarbij een hulpmiddel van hoge waardij. Met de camera toch heeft men reeds momenten uit het vogelleven opgediept, die men nog nimmer in natura aanschouwd heeft. En zoo zal men voortgaan met nog vele verborgenheden te ontdekken.

J. DAALDER DZN.

Foro Aug. F. W. Vogt.

GOOILUST.

MAKKE SANDWICHEILAND-GANS.

1) Zie de afbeeldingen op pag. 188. Door een misverstand zijn deze bij een verkeerd artikel terecht gekomen.

VAREN MET DRIJFZAKKEN.

TOT de talrijke hulpmiddelen, welke toegepast kunnen worden, om in tijd van oorlog zonder nat te worden, over breede of smalle wateren te komen, behooren ook de z.g. drijfzakken (radeau-sac). Men bezigt daartoe vrij groote zakken, van stevig waterdicht linnen vervaardigd, welke men op het land opvult met een of andere lichte stof, die men in de nabijheid kan vinden, zooals hooi, stroo, riet, bladeren, takken, enz. In het naar boven gekeerde vlak zijn daartoe twee spleten aangebracht, die men na de vulling dicht kan rijgen.

De zak verkrijgt nu na voltooiing een vrij platten vorm, waarbij de zijwanden in het bijzonder zeer strak opgevuld moeten zijn, daar vooral het rechtop staan van deze het drijfvermogen zeer groot kan maken, al spoedig een 500 K.G. De zak zelf weegt met den inhoud slechts een 40—50 K.G., en kan daardoor heel gemakkelijk door vier man op de schouders gedragen worden en op die wijze medegenomen van het eene water naar een ander, daaraan evenwijdig loopend. Om de zak goed waterdicht te houden, mag hij bij het vervoeren dan ook nooit over den grond gesleept worden.

Bijgaande foto's hebben alle betrekking op oefeningen met

Foto W. H. C. HET VULLEN VAN DE DRIJFZAKKEN.

de cadetten der Koninklijke Militaire Academie te Breda.

Achtereenvolgens is weergegeven het stroo-halen door de cadetten, het vullen van de zakken, het varen daarmee en het verplaatsen van een zak over land.

Zoolang er nog geen lijn naar den overkant gebracht is, waardoor de zak vlug heen en weer getrokken kan worden, tracht men zich in het water voort te bewegen met alle mogelijke middelen, hetzij met een schop of een ander, meer volmaakt pagaaimiddel, hetzij plat voorover liggende, met de handen. Is de lijn eenmaal overgebracht, dan kunnen telkens vijf man op den zak plaats nemen; zijn deze soldaten echter volledig bewapend en uitgerust, dan is het beter met een viertal te volstaan. De drijfzak is dan volkomen betrouwbaar, mits de varenden zich rustig houden, vooral bij het op- en afgaan van den zak. Door een ongewenscht enthousiasme zou anders de bemanning dan wel eens kritieke momenten kunnen doorleven, in het bijzonder, wanneer door overmaat van ijzer de onder- en bovenkant van den zak wat al te rond zijn volgepropt!

Ten overvloede is, op uitdrukkelijke last van het Academiebestuur bij oefeningen der cadetten, steeds een flinke roeiboort of ander geschikt vaartuig in de onmiddellijke nabijheid aanwezig, en de bemanning daarvan voortdurend gereed om zoo noodig te hulp te komen, terwijl voorts ook zeer praeventief

Foto W. H. C. HET VERVOER OVER LAND.

werkt, dat te water geraakte cadets onmiddellijk in de ziekeninrichting worden opgenomen en pas na eenige uren zorgvuldige observatie (onder de wol) die inrichting mogen verlaten.

Bij niet te breede wateren kan men met eenige planken gemakkelijk een vonderbrug maken door eenige zakken als drijvende tussenondersteuning dien te laten doen.

Echter niet alleen infanterie, ook cavalerie en zelfs veldartillerie kunnen de drijfzakken in ons waterrijk land dikwijls uitstekend gebruiken. De paarden moeten daarbij zwemmen, terwijl de vuurmonden geplaatst worden op een soort vlot, gevormd door een combinatie van eenige drijfzakken en wat licht houtwerk. Bij de oefeningen met de paarden worden, de zadels c.a. afgenomen en droog op de zakken overgebracht.

De foto's zijn ten deele genomen door den heer J. E. H. van Waegeningh, kapitein-apotheker te Breda, ten deele door schrijver dezes vervaardigd.

W. H. COOL.

ZOO ECHT „BUI TEN”.

DAG Bé! Heb ik van mijn leven! daar is Jo! Dag kind, hoe kom jij hier zoo? Wel, ik dacht, ik moet toch eens zien hoe Bé 't daar buiten maakt, en het mooie weer heeft mij hierheen gelokt, al is 't nog vroeg in 't jaar. Maar ik kom toch wel gelegen? Ik zie, je bent aan den schoonmaak, en nog wel zelf zoo druk! Houd je nog altijd zooveel van handenarbeid?

Och, wat zal ik je zeggen, buiten is 't niet gemakkelijk werk-volk te krijgen en dan komt men er nolens volens toe zijn eigen dienstbode, schoonmaakster, matras- of meubelmaker, timmerman of verver te zijn.

Zoo, merk je dat hier ook al, dat alles maar naar de steden trekt en het platteland zoo langzamerhand ontvolkt raakt?

Nu, dat is wel heel kras uitgedrukt, maar het is zeker moeilijk, zoover buiten de stad, als wij hier wonen, goede hulp te krijgen. Mijn man klaagt er ook al over. De stad, het meerdere vertier, de grootere vrijheid, vooral 's avonds, lokken de jonge menschen weg.... Maar dit gesprek kunnen we ook even goed binnen voortzetten. Je blijft vandaag toch bij ons?

Graag als ik mag; kan ik dan bij je eten, dan ga ik zoo laat mogelijk terug. Zeker, ik vind heerlijk, dat je zoo lang mogelijk blijft, en eten, zoo veel als je wilt, hoor, maar eenvoudig, wat de pot schaft; schoonmaak, en dan buiten! Je begrijpt, jonge groenten heb ik nog niet (daarvoor moet je in de stad zijn) maar nog inmaak genoeg. De kinderen plagen me wel eens en zeggen: „thuis eten we inmaak tot Juni en — dan beginnen we er weer mee.”

Zóó erg is 't toch zeker niet? Natuurlijk niet, maar een feit is, dat het idee van sommige stadsmenschen, als zou men op een goed als het onze van alle nieuwe groenten en vruchten de primeur hebben, een fictie is, tenzij dat men zoo gefortuneerd is, dat men bakken en kassen en een gediplomeerden tuinman er op na kan houden. Komen hier nooit groenteboeren aan de deur? Wel neen, daarvoor wonen we veel te ver weg; wij moeten hier alles in eigen regie doen.

Dat heeft toch zeker ook zijn eigenaardige charmes, dunkt me; het lijkt me verrukkelijk zelf van alles te doen in bloem-, moes- en vruchtentuin; wat een satisfactie als je 's middags een zelf verbouwde groente kunt op tafel brengen, je huis kunt sieren met zelf verzorgde bloemen en planten, zelf gekweekte vruchten kunt weggeven! Nu zullen we eerst maar eens koffiedrinken en dan gaan wandelen, dan zal ik je op onzen rondgang van alles laten zien en ik ben benieuwd of je dan nog dezelfde illusies zult hebben. Neem intusschen de courant, terwijl ik me wat ga opknappen.

Zoo, kind, daar ben ik al weer; de courant schijnt je niet te interesseeren? Jawel, maar.... ik heb het eigenlijk gisteren allemaal al gelezen. O, dat is ook zoo; hier buiten zijn we natuurlijk met alles later, vooral omdat we maar één post per dag krijgen.

Maar ééne postbestelling!! Lieve hemel, wat een voorwereldlijk gedoe! Hoe houdt jelui dat uit? Neen, maar, dat kan ik me niet voorstellen! Eén post per dag!

Och, daar wen je wel aan op den duur, al is het soms niet prettig, vooral bij ziekte of andere emoties in de familie; dan moeten we 's avonds een expresse naar de stad zenden.

Wat 'n leuke honden heb jullie; zijn ze altijd binnen?

Ja, was dat maar zoo, maar ze zijn ook zoo dikwijls buiten, en brengen dan naar mijn huisvrouwelijke zin wel wat veel zand en slijk mede; maar enfin, honden hooren er zoo bij, en je ziet, we zijn er op ingericht: overal linoleums, ongezeilig, maar praktisch! Maar komaan, tast toe, wat wil je hebben, eieren, hoofdkaas, ham? Ik heb goeden trek gekregen op mijne wandeling naar hier en alles ziet er zoo smakelijk uit; slacht je zelf?

Natuurlijk, dat hoort bij een landbouwbedrijf, alle jaren nog en vaker soms dan mij lief is.

Nu, je hoeft het toch niet vaker te doen, dan je zelf wilt?

Ja, dat kan je wel denken, maar dan heb je 't toch mis; bij zooveel vee komt van alles kijken; men heeft ook bij varkens curieuse types. Wij hadden er bijv. van 't jaar een, dat noemden we het circusvarken, omdat het met groote vaardigheid over alle hekken en schotten sprong. Eéns mislukte het echter en toen brak het een heupbeen. En toen? Ja, natuurlijk moest 't dade-

lijk geslacht, al had ik volstrekt geen lust in die bereddering; zoo zie je, dat men ook in dit opzicht wel eens „des Guten zuviel haben kann”. Heb jullie veel kippen? Heerlijke eitjes: mag ik er nog een? Zooveel als je wilt, de kippen leggen nog al goed tegenwoordig. Leuk, hè, zoo van alles te hebben. En nu krijg je zeker gauw kuikens; dat vind ik altijd zulke snoezige diertjes! Ja, vooral als er zoo'n bende in je moestuin komt en moederkloek ze leert je pasbezaaide bedden om te krabben!

Maar dan moet je ze ook vasthouden!

Neen, dat gaat zoo gemakkelijk niet; zulke jonge dieren willen evenals jonge menschen de ruimte hebben om te groeien, en je weet niet door welke kleine gaatjes ze kunnen heenkruijen.

Ga je nu mee naar buiten?

Dadelijk, ik wil van alles zien; maar laten we ons goed instoppen, het weer valt niet mee, in de stad leek 't minder koud. Dat geloof ik graag, men is daar over 't algemeen veel beschutter en iedere woning brengt haar warmte aan. De plantsoenen zullen bij jullie zeker ook al veel verder zijn dan hier?

Ja, eigenlijk wel; hierheen komend viel 't me op, dat het groen nog zoo weinig ontwikkeld is. Ik dacht zoo, buiten bij Bé, staat alles zeker al in blad.

Neen, we moeten hier nog wat geduld hebben; misschien komt het omdat het hier wat lager en daardoor kouder is, dat we niet voorlijk zijn, maar alle jaren maken we dezelfde opmerking.

En wat is dat nu hier, een tulpenbed? Maar er staat er bijna geen in; daar heb je nu toch eens niet heel goed voor gezorgd.

Toch wel; in het najaar heb ik eigenhandig zoo goede bollen in dit perk gelegd en je weet niet, hoe dikwijls ik me in den grauwen winter al verlustigd heb met het vooruitzicht op een vroolijk, fleurig bloemperk, maar, jawel, ze waren allemaal best uitgekomen, ik dacht, dat wordt goed, tot ik op 'n goeden dag er plotseling verscheidene verdwenen zag; mijn oude vijanden, de muizen, waren blijkbaar weer de schuldigen. Kijk maar, overal gaten en de bollen weg, daar zie ik er nog eenige half afgeknabbeld. Van al mijn tweehonderd bollen, staan er nog een goede twintig! Het vorig jaar heb ik niets van die boosdoeners bespeurd, maar voor twee jaar hebben zij op die manier drie groote perken vernield. Ik hoef je niet te zeggen, welk een groote teleurstelling dit voor mij is. Toen wij pas hier waren, had ik dezelfde last met de konijnen, hoe vaak ben ik niet verdrietig geweest, als ik 's morgens de gordijnen wegschoof op mijn slaapkamer, om een blik te slaan op mijn vroolijk tulpenbed en ik zag dan groote gaten gekrabbeld en de bloemen afgerukt naast den half opgegeten bol.

Ja, dat begrijp ik best; en daar zie ik crocussen en sneeuw-klokjes, en wat is dat voor een mooie plant... maar och, daar liggen drie groote loten naast, wie doet dat nu?

Dat is een keizerskroon; die liep zoo prachtig uit, maar de eenden hebben haar blijkbaar vertrapt en afgerukt.

Maar loopen die dieren hier dan ook maar zoo rond?

Och, zie je, ze moeten toch bij den vijver kunnen komen en wij kunnen toch niet alles afrasteren; dat vind ik zoo leelijk en stijf!

Heb jullie hier ook een vijver? Waar is die?

Ginds bij dat koepeltje; laten we er maar eens heengaan, men heeft van daar een aardig gezicht op het huis.

Hè ja, dat is vroolijk, zoo'n beetje water in den tuin; zit je hier 's zomers wel eens te mijmeren „aan den oever van den vliet”?

O, neen, dank je wel, om opgegeten te worden van de muggen!

Zijn die hier dan zooveel? Massa's en massa's! Ze bederven den zomer bijna en ik geloof, dat ze allemaal uit dezen vijver komen! Wil je wel gelooven, dat er menschen zijn, die er tegen op zien hier 's zomers te logeeren, alleen om de muggen? Wij zelf wennen er eigenlijk al zoowat aan en worden zoo langzamerhand immuun, maar bezoekers zijn soms ware slachtoffers van die plaag.

Maar nu gaan we door den vruchtentuin; kijk, daar hebben we een boschje hazelaars. Lief, he, die bloeiende katjes al zoo vroeg!

Beeldrig! en die alleraardigste kleine, roode, vrouwelijke bloempjes! Nu, die beloven weer wat; ik kom in 't najaar terug, hoor, om je te helpen plukken.

Dat je komt, vind ik heerlijk, maar hulp bij het plukken heb ik anders genoeg, al is het niet van een kant die, mij aangenaam is; eekhoorns en spechten gaan doorgaans met het leeuwendeel strijken en laten ons niet veel meer dan de leeg doppen.

Kom, je maakt er maar wat van, geloof ik.

Werkelijk niet! Ik vind het alleraardigste dieren, maar het zijn echte dieven, dat verzeker ik je.

O, wat een groot bed met aardbeien, kijk, ze beginnen al flink uit te loopen; dat zal heel wat opleveren. Verrukkelijk, ik verheug me alweer op den tijd, dat die heerlijke vruchten op de koffietafel verschijnen.

Ja, ik ook, als ze zoover zijn ten minste, dat ze op tafel staan; heb je ze zelf wel eens geplukt?

Neen, dat niet; we koopen ze natuurlijk in de stad en niet duur.

Nu, dan moet je over een maand of twee maar eens terugkomen, dan mag je hier op een zonnigen dag eens een schotel vol plukken, dan spreken wij elkaar nader! ofschoon, ik durf voorstellen, dat ze je dan nog eens zoo lekker zullen smaken, als je tenminste niet te moe en te warm zijt om ervan te genieten. Misschien zal je dan in 't vervolg ook eens denken aan de zorg en de moeite, die 't gekost heeft vóór zoo'n schotel vol op tafel kwam. O, 't is zoo gemakkelijk maar te koopen in de stad.

Wat heb jullie daar? Bijen?

Ja, ook al, die hooren in den vruchtentuin.

Dus jullie krijgt zelf ook honing? Hemel, wat een weelde!

Ja, honing en... steken! Maar daar vertel ik je een ander maal wat van! Hebben we niet een massa vruchtboomen?

In dezen tuin alleen staan er ongeveer zeventig. Prachtig! En dragen ze goed, want dat is toch maar het voornaamste, zou ik denken. O, wat moet dat een heerlijk gezicht zijn, als ze bloeien. Ja, dat is het ook, als er dan maar geen nachtvorsten, of slagregens of stormvlagen kwamen en soms in één nacht aan al onze verwachtingen den bodem insloegen! Kom, je moet niet zoo pessimistisch over alles denken. Ik houd rekening met de werkelijkheid en een feit is, dat het leven op het platteland rijk is aan teleurstellingen, daar men voortdurend afhankelijk is van invloeden, die men niet altijd voorzien, noch minder voorkomen kan. Zoo bijv. verleden jaar; we hadden aardig wat vruchten, maar nog meer wespen, en je weet, dat die van ouds de beste vruchten uitkiezen om aan te

Foto J. E. H. v. W.

OVERBRENGEN VAN DE ZADELS c.a.

Foto W. H. C.

VAREN MET DEN DRIJFZAK.

knagen; daarbij gaan ze nog zoo verraderlijk te werk, dat ze het binnenste geheel wegknabbelen en de schil, soms nog geheel in den goeden vorm laten hangen; het is vaak genoeg gebeurd, dat ik een mooien peer of appel meende te zien hangen, en dat het bleek niets anders dan een looze schil te wezen! En met de pruimen, dito, dito! Maar nu naar den moestuin, ofschoon daar

Foto J. E. H. v. W.

OVERHALEN MET DEN DRIJFZAK.

nog niet veel te zien is. Daar zie ik toch wat groens, dunkt me.

O, ja, dat is zuring; ze zou al veel hooger kunnen wezen, maar een van 't werkvolk heeft zeker weer het hek open laten staan, denk ik, althans de ganzen zijn binnen gekomen en hebben met hunne begeerige snoppen alle eerste blaadjes schoon afgerukt. Hoe jammer! En wat is er al gezaaid in die bedden?

Ja, daar heb ik erwten en peulen gelegd, en ginds tuinboonen; als het wat beter weer wordt, breng ik menig middagje door met tuinieren; vind je me niet knap, dat ik dat allemaal zoo zelf doe?

Zeker, maar... mag ik 't zeggen, wat liggen die bedden er vreemd bij, zoo hobbeldebob, niet vlak, hoort dat zoo?

Wel neen, maar ik word vreeselijk geplaagd door een heirleger mollen; nauwelijks is een bed versch omgespit en bezaaid, of zij meenen het nog losser te moeten maken en vrijdelen door hun graven en wroeten al mijne pogingen om den moestuin knap te houden. Als ik een middel wist om ze uit te roeien, ik aarzelde geen oogenblik om het toe te passen, ondanks al de beweringen van deskundigen, dat mollen zulke nuttige dieren zijn!

Nu, over een week of zes, acht, pluk je toch heerlijke peulen en erwten, of heb je daar ook al ongewenschte hulp voor?

Dat zou ik denken! Je hebt zeker wel eens van Vlaamsche gaaien gehoord of meerkollen? Die mooie bruine vogels met die kleine, aardige, blauwe veertjes in hun vleugels? Als de eerste peulen of doperwten rijp zijn, zoowat tegelijk met de aardbeien, dan kan je ze hier in menigte zien, heen en weer vliegende tusschen moes- en vruchtentuin, al maar snoepend, dan een erwten, dan een aardbei! Als ik schieten kon, gingen ze er allemaal aan.

Waarom, omdat ze ook weten, wat goed smaakt? Die dieren moeten toch ook leven!

Ik doe 't immers ook niet, maar soms maken ze 't waarlijk al te bont. Maar vóór wij nu verder gaan om de landerijen te bezitten, gaan we tea-en; ik hoop ten minste, dat 't water kookt.

Foto W. H. C. LATEN ZWEMMEN DER PAARDEN.

O, anders maar gauw even op het gascomfoor, dan is 't in een wip klaar!

Gascomfoor! Maar kind, denk je, dat wij hier gas hebben? Zoover buiten? Neen, neen, alles nog petroleum; wij leven hier kalm aan en aardgas hebben we ook niet; och, wat zouden jou handjes nog dikwijls verkeerd staan, als je zoo „echt buiten” moest wonen.

In 't begin wel zeker, maar ik begrijp, dat men aan alles went en men past zich langzamerhand aan aan de omgeving, niet waar?

Natuurlijk in de meeste opzichten wel, maar niet in alles; al die kleine huishoudelijke ontberingen, daar went men aan, maar wat ik altijd missen zal, dat is het verkeer met andere mensen, d.w.z. met congenial spirits, natuurlijk.

Maar meen je dan, dat die in de stad maar zoo voor 't vinden zijn, daar zijn gelijkgestemde geesten ook met een lantaarntje te zoeken.

Goed, maar gij hebt er behalve menschen, dingen van algemeen belang of genoegen, muziek, theaters, lezingen, enz., enz. Hier moeten wij ons met lectuur tevreden stellen.

Lees je nog veel?

Ja, zooveel ik kan, en vrijwel alles, wat ik vangen en grijpen kan; we hebben een goede portefeuille en verder word ik door dezen en genen nog al eens voorzien; romans, tijdschriften, tot de laatste brochure over chilispeter en zelfs de kamerdebatten over het „blijvend gedeelte”, alles is van mijn gading; het is de eenige manier om nog zoowat „dans le mouvement” te blijven!

Lieve hemel, je lijkt wel een struisvogel, zooveel verschillende lectuur als je schijnt te kunnen verteren. Zal ik je ook eens wat zenden, ik heb nog al wat nieuws.

Heel graag, maar zend 't dan alsjeblieft per postpakket, want op zoo'n afstand, je begrijpt, noch van v. Gend en Loos, noch van 't spoor wordt hier iets aan huis bezorgd, voor het kleinste pakje moeten laten inspanssen, om het uit de stad te halen.

Is er dan geen voerman, die dat hier bezorgen kan?

Jawel, maar daar wij juist tusschen het begin en het einde van zijn traject wonen, komt hij hier op de onmogelijkste uren van den nacht voorbij en helpt dit ons ook al niet.

Het gesprek tusschen de twee dames wordt op deze wijze nog geruimen tijd voortgezet, totdat het uur van vertrek heeft geslagen.

Ik hoop, lieve Jo, dat ik je niet afgeschrikt heb met het relaas van mijne grieven over 't leven op 't land. Kom alsjeblieft over een paar maanden, of reeds in Mei nog eens weer een dag hier; dan bloeien vruchtboomen en bloemheesters en is het hier verrukkelijk. Dan schwärmen we nog eens als in onze jeugd, nachtegallen! Maar schrijf dan toen we zwoeren bij sering en nachtegallen! O, als je vooruit als je komt, hè? Goed, ik zal telegraferen. O, als je blijft niet? Waarom niet, schrik je dan? Neen, maar het bode-loon, weet je, vijftig cents voor elk telegram naar buiten; dat is vervelend, als 't niet hoeft! Wat 'n zuinige huisvrouw! Nu, je krijgt een prentkaart! Ja, lach maar! Veel plezier in de stad! Dàg!

J. C. S.

Opdracht bij de nagelaten verzen van J. Winkler Prins.

Wel zal men eenmaal van den vreemde spreken,
die in zijn huis verlaten heeft gewoond
en zeldzaam zich den volke heeft vertoond,
maar in zijn tuin, heel stil het lied der beken
beluisterde en door het lied beloond
heel fijntjes schreef, die loopend-lichte reken,
die weg hij borg, heel even maar bekeken,
als dacht hij zich door menschen weer gehoord.
Diep in hem woonde liefde voor al leven,
liedren en bloemen, fijne zingensmacht,
teerheid om 't wondre, weeke wolken-zweven,
om wat de ziel weer luistrend had volbracht....
Het lied van 't woud heeft in zijn lied geklonken
en van de zee, maanlicht en zonnevonken.

J. REDDINGIUS.

* * * NOG GEEN BLOESEM.

Scherp omgetrokken schaduw en er neven
Bronsgroene takken vol met flonkeroogen,
Glansschilfers, zilvrig rond den knop gebogen,
Gespouwen tot achtvoudig knoppeleven,
Elk knopje in grijs fluweel, als schuts voor 't streven
Naar wijd-uitspreiding van het bloeivermogen,
Schild voor de pijlen die erbarmloos vlogen,
Van kouden vrieswindboog hoog door de dreven,
Maar uit de knopjes stijgen reeds de geuren
Van wat straks bloeien zal in zongevlam.
Reeds wijder gaan de teere hulsels scheuren
Alsof een hand het knellend bindsel nam.
Opdat het wondre bloeien kan gebeuren
Nu 't honigbijtje rondgonst langs den stam.

J. WINKLER PRINS.

* * * KOMEND BLAD.

Eerst donkre koepelknop op slanke minaret
Met buigend zijvlak blank van kleverig vernis
Dat voor den voorjaarsstun de tooverspiegel is
Waar al het twijggewieg wordt tot een beeld gezet
Voor 't scherpe rupsenoog dat op elk blaadje let,
Voor scherpe rupsentong die vrij is van gemis
En door den bolster bijt en lange ris aan ris.
Uit teere blaadjes scheurt die nog zijn saamgeplet.
Dan gaat de knop te niet. Maar andre blijven zwellen...
Tot groene gele schub met rozeroode rand
Al hooger gaat in 't blauw, al breeder neer komt hellen,
Al wijder wijk uitéén, al losser sluit als band,
't Geribde vingerblad in uitgroei niet kan knellen
Dat aan zijn langen steel blij uitkijkt over 't land.

J. WINKLER PRINS.

V A R I A.

DE ZWARTE OOIEVAAR.

Tegenwoordig raakt het met de vereering van den ooievaar gedaan, waar deze in eenigszins belangrijk aantal voorkomt, omdat gebleken is welk een geduchte schade hij toebrengt aan den wildstand, met name wat betreft jonge hazen en patrijzen. Als vischverbruiker wordt hij echter ver overtroffen door den zwarten broeder (Ciconia Nigra), welke echter in Midden-Europa weinig talrijk of zeldzaam voorkomt als broedvogel, en dan nog moeilijk waar te nemen is, wijl de schuwe langbeen zich verre van de menschen houdt en nestelt in hooge, dichte kruinen waar uitgestrekt bosch aan onbewoonde rivieroeveren ligt. Zijn nest met een viertal eieren of jongen zou men niet licht ontdekken als het zichzelf niet verried door de massa's afval van visch en vischgraten, die uitgeworpen worden. Door zijn zwart-deze ooievaar tusschen het riet weinig op, waar hij met zijn rooden, kegelvormigen snavel keur van visschen als hoofdvoedsel voor zich en de zijnen weet te bemachtigen. Klapperen met dezen snavel kan de zwarte ooievaar niet; ook in vliegwijze verschilt hij met onze uivers, doordat hij veel hooger vlucht neemt en door rustigen, breedden wiekslag op die groote hoogte voor een reuzenroofvogel zou kunnen worden gehouden, als de lange achterwaarts gestrekte snavel niet anders uitwezen. G.

DENEKAMP EN OMGEVING.

(Slot).

TE Denekamp vertoevende, komt men er van zelf toe onze oostelijke burenen met een bezoek te vereeren; men kan dit het eenvoud-

digst doen door den rijksweg naar Nordhorn te voet, of, beter nog per fiets te volgen, maar oneindig mooier is het op een dag, dat een prachtige wolkenhemel zich over het landschap koepelt, het dorp aan de oost- of zuidoostzijde te verlaten, om dan dwars door een heerlijk bloeiende heide, die afgewisseld wordt door boschjes, stukken ontgonnen land met enkele boerderijen, onze schreden naar de grens te richten. Men kan dan gaan langs het schilderachtige gehucht Berghum en een ook in den zomer-vrij uitgestrekte heiplas: het Hornven, met zijn rijke moerasflora. Ik vraag mij af waarom er niet meer schilders in deze buurt komen, zij, die heel andere en veel betere middelen tot hun dienst hebben, dan de fotograaf om het schoone in de natuur uit te beelden, weten hoogstwaarschijnlijk niet wat een schat van motieven hier te vinden is. Enkel komen wel hier, de gids voor Denekamp maakt o.a. gewag van W. Oppenoorth, sedert overleden, maar voor het meerendeel van hen schijnt het een terra incognita te wezen. Daarom gij, die tekenstift, penseel of etsnaald hanteert, gaat eens naar Denekamp en gij zult mij dankbaar wezen voor dien raad.

Een eind links van het Hornven woont geheel alleen midden op de hei een soort kluizenaar, Maas Mans geheeten, een oude man van 72 jaar, die zich met garen spinnen bezig houdt, waarmee hij 12 cent per dag verdient. Hoewel het leven hier zeer goedkoop is, is dit toch niet voldoende om in zijn onderhoud te voorzien, de publieke liefdadigheid doet dus de rest. Het bezoeken van dit typische huisje of hutje, waarin hij woont, loont wel de moeite en Maas Mans is er lang niet ongevoelig voor, te meer daar er in een of anderen vorm altijd wel iets afvalt. Op Hollandse zindelijkheid, we zijn de grens nog niet over, kan echter noch de woning, noch de persoonlijkheid van den ouden heer bogen, waartoe 's mans leeftijd, gemis aan vrouwelijke hulp en water het hunne bijdragen. Wij vervolgen onzen weg en daar de Nederlandsche bodem er juist eender uitziet als de Duitsche en de grensstenen of palen niet zoo dicht bij elkaar staan, zou men niet eens weten, dat men het land van de uniform al betreden had, indien men er niet weldra een zag verschijnen, waarvan de drager een grenswacht blijkt te zijn. Ik had zelfs het genoegen een hoofd-grenskontroleur te ontmoeten, tevens collega amateur-fotograaf, wat eene gereede aanleiding tot nadere kennismaking was. „Bruderschaft” werd er echter niet gedronken, wijl de meest nabijzijnde drinkgelegenheid een klein uur verder lag. Van Nederlandsche grenswachters bemerkt men niets, wat echter niet zeggen wil, dat ze er niet zijn; zij dragen echter geen uniform en zijn daardoor niet onmiddellijk kenbaar. Smokkelhandel komt tegenwoordig ook niet zoo veel voor, daar het, de risico in aanmerking nemende, te weinig loonend is. Spiritus bijv. was in vroeger jaren het smokkel-artikel bij uitnemendheid, maar sedert de Duitsche accijns niet zooveel meer verschilt met den onzen, raakte het vrijwel gedaan. Mocht echter de aangekondigde accijns-verhooging op hetge distilleerd door onze wetgevende lichamen aangenomen worden, waar veel kans op schijnt te wezen, dan staat een geheele opbloeiing van dit clandestien bedrijf te wachten. In Denekamp's omgeving treft men ook nog veel aan het oude type der Twentsche boerderij, waar menschen en vee in één vertrek of ruimte huizen. Of dit niet onsmakelijk is? Dat hangt van de omstandigheden af en eigenaardig is het zeker. Een paar

Foto F. F. Bins

DENEKAMP. HET LUTTERZAND.

malen was ik in de gelegenheid een dergelijke boerderij te bezoeken, toebehoorende aan een der meest welgestelde boeren, tevens wethouder, een der notabelen dus. Zeer voorkomend werd ik door hem ontvangen. Door een groote deur of beter gezegd poort binnenkomende in een ruimte wel haast zoo groot als een kleine dorpskerk, vindt men links en rechts het vee gestald, met de koppen naar de binnenzijde gekeerd; het achtergedeelte der ruimte, op geen enkele wijze van het voorgedeelte afgescheiden, dient als huisvertrek en keuken. Hier staan eenige meubelen, is eenige wandversiering en bevindt zich in het midden van den steenen vloer een gat, waarin een houtvuur brandt, ook in den zomer, want op dit vuur wordt de koffie gezet, het eten gekookt, enz. De rook vindt een uitweg door een enorme schoorsteen-opening in den zolder, die behangen is met hammen, zijden spek en meer zulke goede dingen, die een rookproces moeten ondergaan; gewoonlijk neemt de rook echter niet den naasten weg om de buitenlucht te bereiken, wat het gevolg heeft, dat de menschen en meubelen min of meer ditzelfde proces ondergaan. Een groot aantal kippen scharrelen lustig rond en verhoogen zeer de gezelligheid. Hoogst merkwaardig vond ik een houten kraan, zoo iets als een afsluitboom van een tol of een spoorweg-overgang, waarmee men den veevoerketel van de pomp, mede in het vertrek aanwezig, kon omzwaaien tot boven het vuur. Enkele nevenvertrekken dienden tot slaapgelegenheid en een tot mooie kamer.

Foto F. F. Bins.

DENEKAMP. HET LUTTERZAND.

Foto F. F. Bins.

DENEKAMP. IN HET LUTTERZAND.

Hier stond, wie zou het verwachten, een piano, die door de dochteren des huizes bespeeld werd. Dit instrument deed wel wat gek in deze omgeving; veel beter paste er een mooi ouderwetsch kabinet in, heiligdom van de boerin, want hierin bewaart zij onder meer het boerenlinnen. Wanneer namelijk een jonge dochter trouwt, behoort tot haar uitzet een zeker aantal rollen van dit linnen; hoe meer rollen, hoe welgestelder de bruid. Hier van gebruikt zij, vult het verbruikte steeds aan, om dan in later jaren als huwelijks gift voor hare dochters te kunnen dienen.

In deze boerderij was alles even zindelijk en netjes, wat niet gezegd kon worden van sommige kleinere, waar ik ook een kijkje nam, dan bracht tengevolge der veel kleinere ruimte het samenhuizen van menschen en vee zijn eigenaardige bezwaren mede en vroeg ik mij af, hoe dat er 's winters wel uit mocht zien, en vooral, hoe dan de atmosfeer binnen daar wel zou zijn. Vermelding verdient nog, dat de Twentsche boerderij bijna altijd onder hoog opgaand geboomte ligt, wat haar een bijzonder vriendelijk aanzien geeft, en dat de boerenbevolking, in strijd met hetgeen ik wel gehoord had, heel voorkomend en bereidvaardig is.

Het ligt niet op mijn weg hier al de uitstapjes op te sommen, die men vanuit Denekamp te voet, per fiets, of per rijtuig maken kan, daartoe raadplege men de gids. Wel wil ik echter, alvorens dit artikel te besluiten, een klein overzicht geven van de fauna en flora dezer streek. Ik dank de gegevens hierover aan de welwillendheid van den heer J. B. Bernink, onderwijzer te Dene-

soorten uilen, klapeksters en klauwierren. Men weet dat de twee laatste genoemde soorten de onhebbelijke gewoonte bezitten hun prooi, bestaande uit kleinere vogels, muizen of insecten, levend aan dorens te rijgen, vandaar dat ze ook wel dorendraaiers genoemd worden. Vermelden we verder nog de zelden in ons land broedende hoppen en de zeer zeldzame blauwborstjes.

Nu de vlinders. Toen ik den heer Bernink, als specialiteit in deze, verzocht mij eenige vlindersoorten op te geven, die ik deze buurt aangetroffen werden, kreeg ik een lijst met ruim 130 namen, hiervan waren ongeveer de helft belangrijk of zeldzaam, terwijl de lijst sloot met de woorden: „en nog vele andere”. Alle te noemen, zou te veel zijn; voor de liefhebbers wil ik echter wel eenige aanhalen. Men vindt hier dan: de Berkenpage, Eikenpage, Groote en kleine Weerschijnvlinder, Groote en kleine Paarlemoervlinder, Atalanta, Doodshoofdvlinder, Rouwmantel, Tralievlinder, Gehakelde Aurelia, Wolfsmelkvlinder, Avondrood, Nachtpauw-oog, Sesia's, kleine mug- en vliegvormige insecten, die toch tot de vlinders behooren, 2 soorten *Macroglossa* (hommelvormige vlinders), de zeer zeldzame *Acronycta crispis*, enz.

Van nog meer belang is de flora, er is natuurlijk geen denken aan alles op te noemen wat hier te vinden is; ik bepaal mij dus maar weer tot enkele aanhalingen. Bij Singraven vindt men de Scheedegeelster, *Gagea Spathacea* en ook den zeldzamen gelen doovenetel, het Hoornblad en Breukkruid, den Rapunzel en Gulden Boterbloem. In de Lutte

komt de vrij zeldzame *Boschwe-derik*, *Lysimachia nemorum* heel veel voor, zoo ook de *Beukvaren*. Niet ver van de boerderij Elverman wordt de *Zevenster*, *Trientalis Europeae* gevonden: bij het Hornven de *Lobelia Dortmanna* of *Waterlobelia*, het *Moerashertschoot* en de *Pilvaren*. Achter het Borchbosch groeit het zeer zeldzame eenbloemig *Wintergroen*, dat slechts op twee plaatsen in ons land gevonden wordt en het *Heksenkruid*. Op verschillende andere plaatsen komen nog voor de *Gagea lutea*, *Impatiens noli tangere*, *Phegopteris dryopteris*, de ruige *Rudbeckia*, de *Monotropa hypopitys*, de *Gymnadenia conopsea*, de zeer giftige *Doornappel* en het niet minder giftige *Bilzenkruid*.

Ook paddestoelen groeien hier in rijke verscheidenheid, wel een paar honderd soorten, waaronder de zeldzame *Craterellis* en een geheel nieuwe soort de *Boletus cavipus*.

Hiermede ben ik aan het einde van mijn opstel gekomen en rest mij slechts de in den aanvang uitgesproken verwachting te herhalen, dat ik iets moge toegedragen hebben om Denekamp meer bekend te maken.

F. F. P. BINS

Foto F. F. Bins.

DENEKAMP. NESTEN VAN OEVERZWALUWEN.